

LITERATURA

Carles Riba, el mestre de Gerard Vergés (10 anys després)

Aquest mes commemorarem el desè aniversari del traspàs de Gerard Vergés. Un dels personatges més influents en la seua trajectòria lletrada va ser Carles Riba.

“I ara, si us plau, parlem de poesia./ No em toqueu Carles Riba i Pere Quart, que els tinc a una fornícula de l'ànima/ sempre amb un pom fidel de flors boscanes.”

L'Antoni Riba (Tortosa, 1859-Barcelona, 1932) era el pare de l'il·lustre poeta. Catedràtic de grec, poeta, narrador, crític literari i traductor, va realitzar brillants traduccions com l'*Odissea* d'Homer. Al febrer de 1939 va haver d'emprendre la ruta incògnita, va passar per la residència d'intel·lectuals de Montpeller on va coincidir amb l'Artur Bladé i Desumvila. Amb tots els ets i uts va retornar a Catalunya el 1943. Va sofrir l'ostracisme polític amb les ferotges purgues contra els professors universitaris titllats de catalanistes. A la seu de la fundació Bernat Metge els redactors de GEMINIS varen entrar-hi en contacte al maig de 1958, mentre descriuen l'indret específicament com el despatx de treballador per la cultura catalana. Uns mesos després Vergés va acompanyar el matrimoni Riba al seu poble d'estiu, Peníscola. Havien visitat la ciutat de l'Ebre per presentar a la

Biblioteca de la Diputació el seu llibre *Esbós de tres oratoris*. Ens prenem la llibertat d'adaptar les seues impressions a la llengua vernacle, tal com les hauria escrit en una situació política normalitzada: “Era un mediterrani apassionat amb moltes centúries de cultura a la sang. Cultura viva, sedimentada, recreada. L'evoca a Peníscola, en l'assolellat matí primaveral, cobdiciós de tot el que veien els seus ulls, jove com la mar. La seua esposa, ho recorda? Va collir unes mates silvestres a la muralla del castell”. La Clementina Arderiu era de les poquíssimes referències femenines d'un moment d'arraconament total de la dona en l'àmbit social, polític i literari. Al número 33 de GEMINIS, varen redactar la primera crítica de la seua obra que portava com a títol *Com la poesia de Carles Riba*. Una efemèride de carta roja, lligada al seu traspàs el 12 de juliol de 1959, seria la que lligaria la seua figura a la ciutat natal del seu pare. És que com a noces em convides, una altra de les fites de GEMINIS va ser la de treure a la llum la primera esquela mortuòria en català d'ençà del 1939 en el seu número 40. El contingut de l'esquela: “Exemple viu de fidelitat, poeta, intel·lectual europeu i català, mestre de joventut, ha mort. Torto-

sa, arrel de la seva sang, està de sol. Déu li ha donat el premi de la vida, germans en la fe feu-li la caritat d'una oració”.

Paral·lelament, Vergés li dedicava una emotiva epístola que portava com a títol, *A Carles Riba en su muerte*. No es podia triar la llengua en què volies expressar-te, com a membres de la generació de l'exili interior (igualmente dur i alienador). El sentiment vergesià donava pas a uns paràgrafs d'expressivitat veritablement sublim: “He dit abans que era apassionat en els seus versos, en canvi, va saber subordinar el senti-

“El 1981 la nit literària de la diada de Santa Llúcia va tindre lloc el 13 de desembre al Centre Cultural de Terrassa, durant la qual se li concedia el premi de poesia Carles Riba a Gerard Vergés”

ment a la idea. Idea i sentiment són una antítesis amb la qual els poetes porten des de sempre un joc endimoniat. D'aquesta manera els erudits poden dividir la poesia (una de les moltes classificacions) en cordial i cerebral. Allò que vertadera-

ment importa – com en el cas del poeta Riba – és que aqueixa submissió se faça sense cap menyspreu al sentiment”.

Com a complement final, Jesús Massip va ser el redactor de l'editorial “In memoriam”, en la frase final del qual el proclama “patriarca bíblic de la catalanitat que ens entranya”. Massip li va compondre uns sentits versos com a comiat.

“S'ha decantat definitivament/ la testa venerable Carles Riba/ testa de test romana te'n recordes?/ al reclam de la terra va l'argila./ Portaves la paraula com penyora/ de llum, i la encenies cada dia/ cada vegada que parlaves, sobre/ l'orografia del paisatge, antiga/ que ens descobries nova a totes hores./ -hora de nona, tèrcia, hora de prima –/ Te'n recordes, la nona filològica/ dels xiquets catalans. (sobre Peníscola/ a l'altura del mar Mediterrani/ poaves dins del mot l'aigua llatina)/ Tota la teva fesomia plena/ del sol de la memòria amorosida/ -de la petita cosa- que, en l'exili/ resta fidel com tu, pròxima i viva./ Ja veus que fàcil tot. Ja l'esperança/ s'ha fet per sempre més visió beatífica:/ allí els tres reis d'orient – de savi cor –/ també Vossler, el mestre. Ple de vida/ Llätzer haurà vingut a conhortar-te/ de la separació de Clementina./ ja veus que

fàcil tot, quanta esperança!-/ I Déu ens ha dit: Aneu, la vida és dita./ Carles Riba, amic nostre. -Pater noster-”.

Que poc podien imaginar-se tots dos que els seus noms quedarien units definitivament a partir del premi literari més prestigiós de la poesia catalana! El 1981 la nit literària de la diada de Santa Llúcia va tindre lloc el 13 de desembre al Centre Cultural de la ciutat vallesana de Terrassa, durant la qual se li concedia el premi de poesia Carles Riba a Gerard Vergés, per *L'ombra rogenca de la lloba*. De les cròniques de l'acte hem sabut que es va servir per a sopar: pinya amb pernil salat i un fricandó de vedella. A més, la sala estava decorada amb una exposició antològica dels quadres més destacats de pintors terrassencs dels darrers 130 anys. El locutor de l'acte va ser l'Enric Frigola de Ràdio 4.